

Рахункова палата

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Рахункової палати

25.11.2025 № 28-4

ЗВІТ

**про результати аудиту відповідності державної
підтримки сільськогосподарських товаровиробників
вимогам доступності та прозорості**

Відповідальний:

заступник Голови

Рахункової палати

Сергій КЛЮЧКА

м. Київ

<http://www.rp.gov.ua>

ВСТУПНЕ СЛОВО

В останні роки аграрний сектор України функціонував в умовах суттєвих економічних викликів. Спостерігалось скорочення посівних площ і обсягів виробництва основних культур: площі зернових і зернобобових зменшилися на 27,6 відс., соняшнику – на 22,3 відс., овочів – майже у 17 разів порівняно з 2020 роком. поголів'я великої рогатої худоби знизилось на 30 відс., а виробництво молока скоротилося більш ніж на п'яту частину. За таких умов державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників набуває особливого значення як інструмент забезпечення продовольчої безпеки, стимулювання виробництва та збереження зайнятості у сільській місцевості. У 2024 році та I півріччі 2025 року на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників спрямовано понад 5,2 млрд грн, зокрема за рахунок коштів міжнародних партнерів у межах програм Ukraine Facility та ARISE.

Рахункова палата провела аудит відповідності державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників вимогам доступності та прозорості. Проведений аудит виявив як позитивні результати – розширення кола потенційних отримувачів завдяки впровадженню інформаційно-комунікаційної системи «Державний аграрний реєстр», так і системні проблеми, що потребують невідкладного вирішення. Зокрема, йдеться про обмежений доступ малих і середніх виробників до підтримки, недосконалість електронної системи верифікації, випадки отримання коштів із порушенням вимог Порядку № 918, а також відсутність дієвого механізму запобігання концентрації державної підтримки у великих корпоративних групах. Це свідчить про потребу посилення контролю, удосконалення верифікаційних процедур і забезпечення належного функціонування ДАР у період прийому заявок.

На особливу увагу заслуговує кількість звернень сільськогосподарських товаровиробників, які не змогли подати заявки через збої роботи ДАР. Лише близько 30 відс. зареєстрованих користувачів фактично подали заявки, тоді як понад чверть усіх звернень до Мінагрополітики у 2024 році та I півріччі 2025 року стосувалися саме проблем із поданням заявок чи технічної недоступності системи. Ці факти підтверджують наявність суттєвих бар'єрів у реалізації права на державну підтримку, зокрема для малих та середніх виробників.

Результати аудиту свідчать про необхідність системного оновлення нормативно-правової бази, запровадження автоматизованого моніторингу заявок, розширення технічної спроможності ДАР, а також гармонізації механізмів державної підтримки з принципами САП ЄС.

Заступник Голови Рахункової палати

Сергій КЛЮЧКА

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	2
ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ.....	4
РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	9
1. Чи забезпечило Мінагрополітики доступ сільськогосподарських товаровиробників до державної підтримки.....	9
2. Чи сільськогосподарські товаровиробники, які у 2024 році та I півріччі 2025 року отримали державну підтримку, мали на це право.....	19
2.1. Чи всі сільськогосподарські товаровиробники, які у 2024 році та I півріччі 2025 року отримали державну підтримку, відповідали вимогам Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам та іншим виробникам сільськогосподарської продукції, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2022 року № 918	19
2.2. Чи всі сільськогосподарські товаровиробники, які у 2024 році отримали державну підтримку, відповідали вимогам Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 серпня 2021 року № 886 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2024 року № 938).....	26
3. Чи забезпечило Мінагрополітики прозорість надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам.....	29
4. Чи забезпечило Мінагрополітики уникнення надмірної концентрації державної підтримки у великих агрохолдингах	30
ВИСНОВКИ.....	35
Відповіді об'єктів контролю	37
РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	38
ДОДАТКИ.....	39
Список скорочень.....	45

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ

ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ ВИМОГАМ ДОСТУПНОСТІ ТА ПРОЗОРОСТІ

буде надіслано:

Верховній Раді України

Міністерству економіки, довкілля та сільського господарства України

Міністерству аграрної політики та продовольства України (ліквідується)

Українському державному фонду підтримки фермерських господарств

Дніпропетровській обласній державній (військовій) адміністрації

Застосовувані стандарти аудиту

Ми провели аудит згідно з Методологією проведення аудиту відповідності, затвердженою рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-3, що ґрунтується на положеннях Міжнародних стандартів вищих органів аудиту (ISSAI 100 «Фундаментальні принципи аудиту державного сектору», ISSAI 400 «Принципи аудиту відповідності» та ISSAI 4000 «Стандарт аудиту відповідності»). Результати здійсненого аудиту дають підстави висловити обґрунтовану впевненість.

Резюме

Аудит проведений з метою надання оцінки, чи відповідають процеси та діяльність, пов'язані з організацією та наданням державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам, застосовним законам, нормативним актам та встановленим політикам щодо забезпечення доступності та прозорості.

Під час аудиту перевірено, чи забезпечувало Мінагрополітики доступ фермерів до державної підтримки, дотримання одержувачами вимог до отримання підтримки, прозорість розподілу коштів та запобігання надмірній концентрації державної підтримки у великих сільськогосподарських холдингах.

Аудит засвідчив, що державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників у 2024 році та I півріччі 2025 року не повною мірою відповідала принципам доступності та прозорості. Незважаючи на розширення можливостей ДАР, значна частина сільгоспвиробників не змогла скористатися державною підтримкою через технічні збої системи. Виявлено випадки надання коштів суб'єктам, які не відповідали критеріям участі в програмах підтримки, а також недоліки в перевірці достовірності інформації, поданої через ДАР. Неналежний міжвідомчий обмін даними і недоліки системи контролю призвели до використання бюджетних коштів із недотриманням Порядку № 918.

Під час аудиту досліджено процеси організації надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам.

Здійснено оцінку правового поля, в якому функціонують учасники такого процесу. Проведено аналіз контрольного середовища Мінагрополітики як головного розпорядника бюджетних коштів за КПКВК 2801710 та КПКВК 2801500.

Для висловлення з обґрунтованою впевненістю аудиторських висновків сформульовано відповіді на ключові питання, які стосуються процесів організації державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників.

Ключові рекомендації

Для підвищення прозорості та справедливості розподілу державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом посилення нагляду, забезпечення рівного доступу до підтримки та підвищення надійності інформаційної системи, що використовується для управління державною підтримкою, рекомендації надані:

➤ Кабінету Міністрів України:

- внести зміни до Порядку № 886, передбачивши ліміти площ, на які надається державна підтримка;

- уніфікувати Порядок № 886 з Порядком № 918 в частині встановлення вимог до отримувачів державної підтримки, якими можуть бути лише громадяни України або юридичні особи, засновниками яких є виключно фізичні особи – громадяни України.

➤ Мінекономіки розробити й у встановленому порядку подати на розгляд Кабінету Міністрів України проекти відповідних змін до Порядку № 886 та Порядку № 918, якими передбачити:

- вимогу, що отримувачі державної підтримки, які є пов'язаними особами в розумінні Податкового кодексу України, є єдиним виробником сільськогосподарської продукції;

- вимогу до отримувачів державної підтримки підтверджувати відсутність заборгованості перед бюджетом станом на перше число місяця, який передуює місяцю подання заявки на отримання бюджетних коштів;

➤ Укрдержфонду посилити внутрішній контроль та підзвітність, призначивши відповідальну посадову особу для здійснення внутрішнього аудиту законного використання коштів державного бюджету.

Предмет та обсяг аудиту

Предметом аудиту є процеси організації надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам.

Аудит заплановано та проведено таким чином, щоб отримати обґрунтовану впевненість щодо аудиторського завдання.

Критерії аудиту

Для дослідження вказаних вище питань під час аудиту застосовувалися критерії аудиту (додаток 1).

Період, охоплений аудитом: 01.01.2024–01.07.2025, окремі дані за 2020–2023 роки.

Перелік об'єктів контролю, що підлягали аудиту: Міністерство аграрної політики та продовольства України, Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, Дніпропетровська обласна державна (військова) адміністрація, Український державний фонд підтримки фермерських господарств та його відділення у Вінницькій, Дніпропетровській, Київській, Львівській та Закарпатській областях.

Використані методи аудиту

Рис. 1. Використані під час здійснення аудиту методи та отримані результати

Економічний контекст та виклики в аграрному секторі

Аграрний сектор економіки України четвертий рік поспіль функціонує в умовах дефіциту трудових ресурсів, розриву логістичних ланцюгів, обмеження експорту сільськогосподарської продукції та інших наслідків, спричинених повномасштабною військовою агресією РФ. Такі умови негативно впливають на виробництво сільськогосподарської продукції, обсяги якої останнім часом значно скоротилися.

За результатами аналізу динаміки посівних площ основних сільськогосподарських культур встановлено загальну тенденцію до їх скорочення.

Так, посівні площі зернових та зернобобових у 2024 році скоротилися порівняно з 2020 роком на 28 відс., соняшнику – на 22 відс., овочів – майже в 17 разів. Скорочення посівних площ відбулося передусім у регіонах, які зазнали прямого впливу бойових дій.

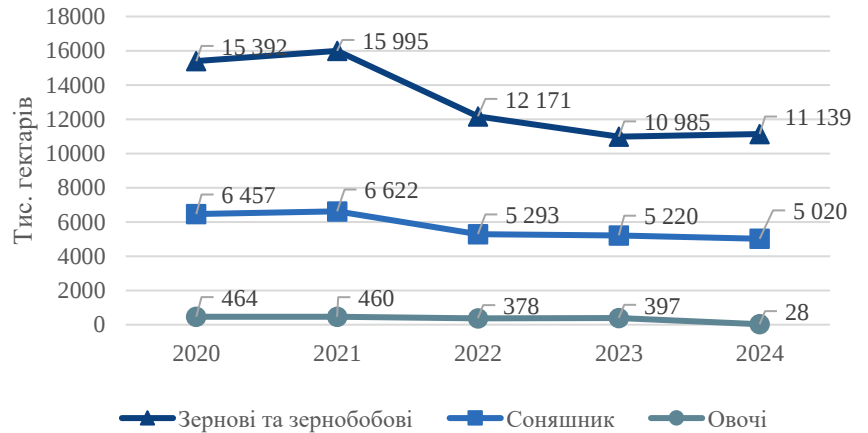

Рис. 2. Посівні площі основних сільськогосподарських культур

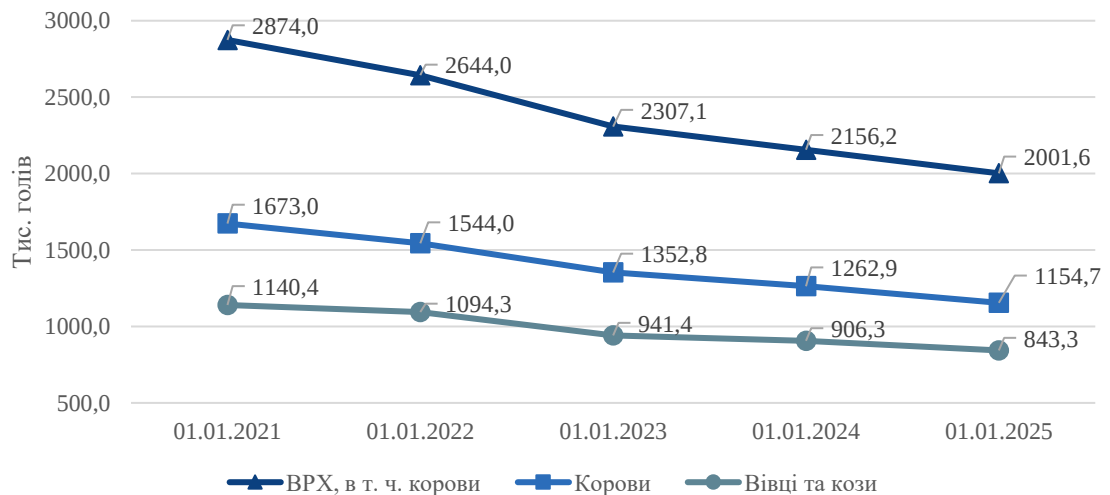

Рис. 3. Динаміка кількості сільськогосподарських тварин

У ще складніших умовах функціонувала галузь тваринництва. Поголів'я ВРХ станом на 01.01.2025 порівняно з показниками станом на 01.01.2021 скоротилося на 30 відсотків. Поголів'я корів та овець і кіз за цей період також скоротилися – на 31,0 відс. та 26,1 відс. відповідно.

За таких складних умов сільськогосподарські товаровиробники потребують фінансової підтримки держави. Динаміка касових видатків на таку підтримку свідчить про їх нестале зростання та суттєві коливання упродовж аналізованого періоду (2020–2024 роки).

Рис. 4. Динаміка касових видатків на підтримку сільськогосподарських товаровиробників

Після досягнення пікових значень у роки реалізації масштабних програм державної підтримки спостерігається тенденція до скорочення видатків, зумовлена обмеженими бюджетними ресурсами та перерозподілом коштів на інші пріоритетні напрями. Така ситуація ускладнює планування господарської діяльності аграріїв, знижує прогнозованість державної політики у сфері підтримки сільського господарства.

Варто зауважити, що у червні 2022 року Україна набула статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу і розпочався переговорний процес, який передбачає імплементацію європейських принципів і засад правового регулювання у національне законодавче поле. Відповідно, нормативно-правова база у сфері сільського господарства підлягає гармонізації з регламентами САП ЄС. Одним з інноваційних актів, що суттєво трансформує систему регулювання державної підтримки, став Закон № 3980, ухвалений 19 вересня 2024 року та введений у дію з 18 січня 2025 року, хоча процес формування та наповнення ДАР розпочався ще у серпні 2022 року в межах пілотного проекту.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

1. Чи забезпечило Мінагрополітики доступ сільськогосподарських товаровиробників до державної підтримки

Доступ до державної підтримки забезпечено частково. Фактично скористалися нею лише близько 33 відс. потенційних отримувачів. Значне охоплення реєстрацією в ДАР не трансформувалося у відповідний рівень отримання підтримки через обмежене фінансування та технічні проблеми.

У період з 01.01.2024 по 01.07.2025 сільськогосподарським товаровиробникам з державного бюджету за бюджетними програмами за КПКВК 2801710 та КПКВК 2801500 виділено 5,2 млрд гривень. При цьому джерелом формування спеціального фонду бюджетної програми за КПКВК 2801500 були кошти, надані МБРР та Європейським Союзом, а за КПКВК 2801710 – кошти, виділені з резервного фонду Державного бюджету України¹.

Рис. 5. Заплановані та використані видатки за КПКВК 2801500

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2024 року № 1471 «Деякі питання виділення коштів з резервного фонду державного бюджету для державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь».

Державним бюджетом України у 2024 та 2025 роках передбачено видатки на підтримку фермерських господарств та інших виробників сільськогосподарської продукції (КПКВК 2801500) на загальну суму 5 522 млн грн: на 2024 рік – 796 млн грн, на 2025 рік – 4 726 млн гривень. Відповідно до паспортів бюджетної програми (КПКВК 2801500) видатки заплановані на загальну суму 7 524 млн грн, зокрема: на 2024 рік – 2 798 млн грн², на 2025 рік – 4 726 млн гривень. Касові видатки в період з 01.01.2024 по 01.07.2025 становили 3 545 млн грн, у тому числі: у 2024 році – 2 778 млн грн, у I півріччі 2025 року – 767 млн гривень.

Касові видатки за КПКВК 2801710 у 2024 році становили 1 574 млн грн, а саме: за напрямом «Бюджетна субсидія з розрахунку на 1 гектар оброблюваних угідь, засіяних / засаджених сільськогосподарськими культурами під урожай поточного року, зокрема для територій можливих бойових дій» – 1 239 млн грн, за напрямом «Бюджетна субсидія з розрахунку на 1 гектар оброблюваних угідь, засіяних / засаджених сільськогосподарськими культурами під урожай поточного року, зокрема для територій активних бойових дій та активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси» – 335 млн грн (рис. 6).

Рис. 6. Заплановані та використані видатки за КПКВК 2801710

² Видатки збільшено відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 04 червня 2024 року № 495-р.

Сільськогосподарські товаровиробники подають та адмініструють заявки на державну підтримку через особистий електронний кабінет ДАР³.

Державна підтримка в 2024 році та I півріччі 2025 року надавалася за напрямами бюджетних програм за КПКВК 2801500 (рис. 7) та КПКВК 2801710 (рис. 8) у розмірі та на умовах, що визначені Порядком № 918 та Порядком № 886 (додаток 2).

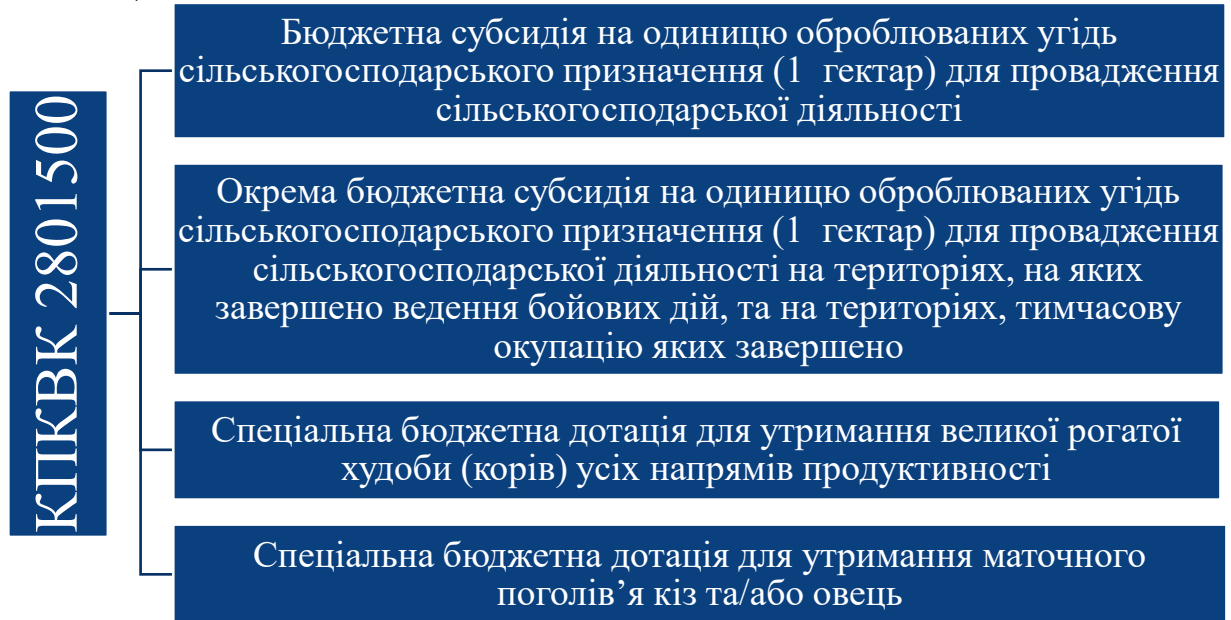

Рис. 7. Напрями використання бюджетних коштів за бюджетною програмою КПКВК 2801500

Довідково. Порядком № 886 визначено, що **отримувачами бюджетних коштів** є сільськогосподарські товаровиробники – юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми або фізичні особи – підприємці.

Відповідно до порядку № 918 **отримувачами бюджетних коштів** є фермерські господарства та інші виробники сільськогосподарської продукції.

Порядком № 886 та Порядком № 918 передбачено, що заявка на отримання бюджетних коштів подається отримувачами через особистий електронний кабінет до Державного аграрного реєстру.

³ Частина друга статті 10 Закону № 3980.

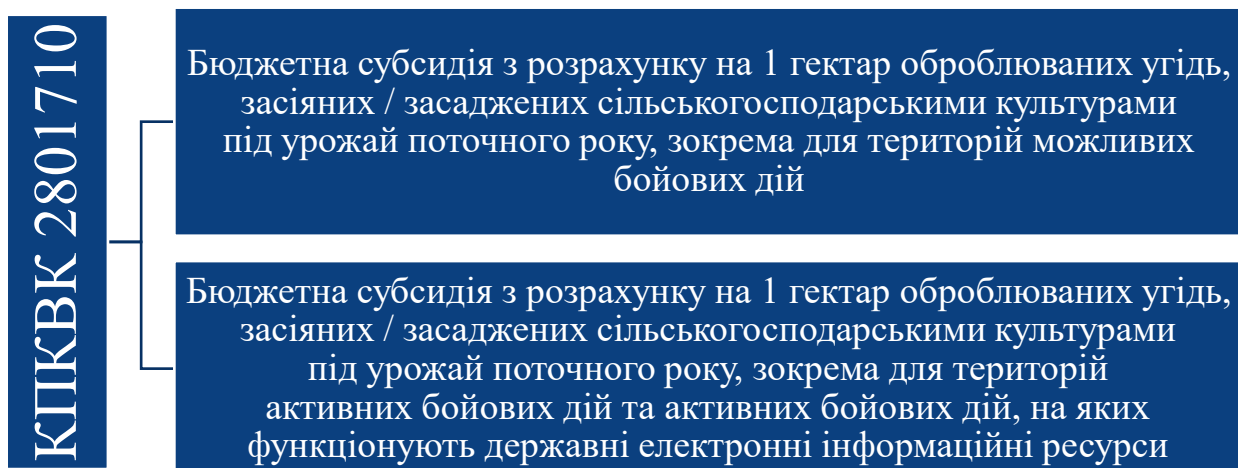

Рис. 8. Напрями використання бюджетних коштів за бюджетною програмою КПКВК 2801710

У ДАР зареєстровано майже 207 тис. користувачів, серед яких найбільшу частку (71 відс.) становлять фізичні особи – підприємці.

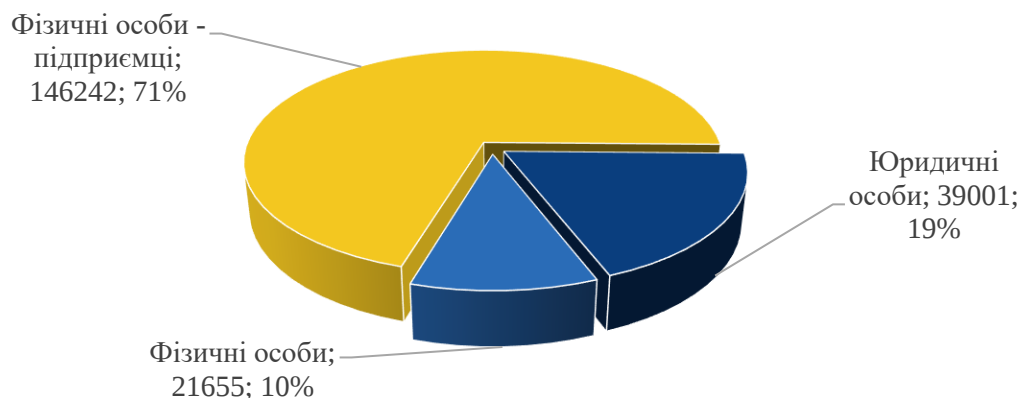

Рис. 9. Структура користувачів ДАР за формою господарювання (станом на 09.10.2025)

КПКВК 2801500

Кожна з цих категорій включає сільськогосподарських товаровиробників з різним розміром землі у власності та/або користуванні (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл користувачів ДАР за розміром землекористування (станом на 09.10.2025)

Сільськогосподарські товаровиробники	0–1 га	1–120 га	120–1000 га	>1000 га
Юридична особа	12 173	14 115	8 610	4 103
Фізична особа – підприємець	4 033	15 584	2 020	18
Фізична особа	46 729	99 196	310	7
Усього	62 935	128 895	10 940	4 128

З-поміж усіх зареєстрованих користувачів ДАР у майже 129 тис. перебуває у власності та/або користуванні від 1 до 120 га сільськогосподарських угідь. Загальна площа земель сільськогосподарського призначення цих користувачів – 2 млн гектарів. Для виплати бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (4 тис. грн на 1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності всім зареєстрованим у ДАР користувачам, які мають на неї право, розрахунково потрібно близько 8 млрд гривень⁴.

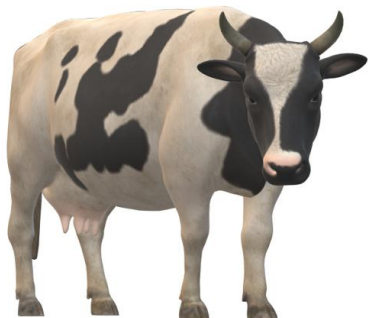
Аудит виявив, що на 2024 та 2025 роки Мінагрополітики за напрямом використання бюджетних коштів *«Бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (на 1 гектар) для провадження сільськогосподарської діяльності»* запланувало видатки⁵ 4 005 млн грн, що становить лише 50 відс. потреби прогнозованих користувачів (8 000 млн грн), які зареєстровані в ДАР і у власності та/або користуванні яких перебуває від 1 до 120 га земель сільськогосподарського призначення.

Із майже 129 тис. зареєстрованих у ДАР користувачів, у власності та/або користуванні яких перебуває від 1 до 120 га земель сільськогосподарського призначення, у період з 01.01.2024 по 01.07.2025 мали змогу подати заявку на отримання бюджетної субсидії лише 26,2 тис., або кожен п'ятий користувач ДАР. Основні причини, з яких частка поданих заявок була такою незначною, – обмеженість фінансових ресурсів⁶ та технічні збої у роботі ДАР. За результатами перевірок працівниками Укрдержфонду в цей період відхилено 0,6 тис. заявок, розірвано договір з 0,8 тис. отримувачів, затверджено 24,8 тис. заявок, що становить 94,7 відс. поданих заявок.

⁴ 2 млн га × 4000 грн = 8 млрд гривень.

⁵ З них касові видатки за 2024 рік та I півріччя 2025 року становлять 1 491 млн гривень.

⁶ Прийом заявок припиняється у разі, коли всі кошти розподілені.

Окрім цього, у ДАР зареєстровані сільськогосподарські товаровиробники – власники корів, що мають поголів'я різного розміру (табл. 2).

Як видно з наведених у таблиці 2 даних, у ДАР зареєстровано більш ніж 42 тис. користувачів, які є власниками поголів'я корів від 3 до 100 голів. Аудитом встановлено, що загальна кількість поголів'я у цих користувачів становить 235 тис. корів. Для виплати спеціальної бюджетної дотації для утримання ВРХ (корів) усіх напрямів продуктивності (7 тис. грн на 1 голову) всім зареєстрованим у ДАР користувачам, які мають на неї право, розрахунково потрібно близько 1,7 млрд гривень.

Таблиця 2

**Розподіл користувачів ДАР за розміром поголів'я корів у власності
(станом на 09.10.2025)**

Сільськогосподарські товаровиробники	1–2 голови	3–100 голів	101–1000 голів	>1001 голова
Юридична особа	35	793	900	263
Фізична особа – підприємець	439	1 588	8	0
Фізична особа	7 599	40 111	3	0
Усього	8 073	42 492	911	263

На 2024 та 2025 роки Мінагрополітики за напрямом використання бюджетних коштів «Спеціальна бюджетна дотація для утримання великої рогатої худоби (корів) усіх напрямів продуктивності» запланувало видатки⁷ 2 042 млн грн, що становить 120 відс. потреби користувачів (1 700 млн грн), які зареєстровані в ДАР та у власності яких перебуває поголів'я корів від 3 до 100 голів. Отже, за напрямом використання бюджетних коштів «Спеціальна бюджетна дотація для утримання великої рогатої худоби (корів) усіх напрямів продуктивності» існує ризик того, що близько 300 млн грн, за прогнозованої кількості зареєстрованих утримувачів ВРХ (корів), до кінця 2025 року використані не будуть.

Із 42 тис. зареєстрованих у ДАР власників поголів'я корів від 3 до 100 голів у період з 01.01.2024 по 01.07.2025 мали змогу подати заявку на отримання бюджетної дотації 32 тис. користувачів, або 76 відсотків. За результатами перевірок працівниками Укрдержфонду в цей період відхилено 1,8 тис. заявок, розірвано договір з 2,1 тис. отримувачів, затверджено 28 тис. заявок, що становить 88 відс. поданих заявок.

⁷ З них касові видатки за 2024 рік та I півріччя 2025 року становлять 899 млн гривень.

Так само сільськогосподарських товаровиробників можна поділити на групи за розмірами поголів'я (табл. 3).

Аналіз даних таблиці 3 свідчить, що в ДАР зареєстровано майже 27 тис. користувачів, які є власниками поголів'я овець та/або кіз (вівцематки, ярки, кози) від 5 до 500 голів. Аудитом встановлено, що загальна кількість поголів'я у цих користувачів становить 484 тис. голів. Для виплати спеціальної бюджетної дотації для утримання маточного поголів'я кіз та/або овець (2 тис. грн на 1 голову) всім зареєстрованим у ДАР користувачам, які мають на неї право, розрахунково потрібно близько 1 млрд гривень.

Таблиця 3

**Розподіл користувачів ДАР за розміром поголів'я овець та/або кіз у власності
(станом на 09.10.2025)**

Сільськогосподарські товаровиробники	1–4 голови	5–500 голів	501–1000 голів	>1001 голова
Юридична особа	65	930	60	39
Фізична особа – підприємець	106	18 001	8	5
Фізична особа	999	7 767	5	0
Усього	1 170	26 698	73	44

За напрямом використання бюджетних коштів «Спеціальна бюджетна дотація для утримання маточного поголів'я кіз та/або овець» на 2024 та 2025 роки Мінагрополітики запланувало видатки⁸ 681 млн грн, що становить 68 відс. потреби зареєстрованих у ДАР користувачів (1 000 млн грн), у власності яких перебуває поголів'я овець та/або кіз від 5 до 500 голів.

У період з 01.01.2024 по 01.07.2025 з майже 27 тис. зареєстрованих у ДАР користувачів, які є власниками поголів'я овець та/або кіз (вівцематки, ярки, кози) від 5 до 500 голів, мали змогу подати заявку на отримання спеціальної бюджетної дотації для утримання маточного поголів'я кіз та/або овець 5 тис. користувачів, або лише кожен п'ятий користувач ДАР. Як і при виплаті бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (на 1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності, основними причинами, з яких частка поданих заявок була такою незначною, є обмеженість фінансових ресурсів та технічні збої у роботі ДАР. За результатами перевірок працівниками Укрдержфонду в цей період відхилено 0,2 тис. заявок, розірвано договори з 0,2 тис. отримувачів, затверджено 4,6 тис. заявок, що становить 92 відс. поданих заявок.

⁸ З них касові видатки за 2024 рік та I півріччя 2025 року становлять 375 млн гривень.

У 2024 році подано 3,7 тис. заявок на виплату окремої бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (на 1 гектар⁹) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено. За результатами перевірок працівниками Укрдержфонду в цей період відхилено 0,4 тис. заявок, розірвано договори з 0,2 тис. отримувачів, затверджено 3,1 тис. заявок, що становить 84 відс. поданих заявок. Статистична інформація про надходження та опрацювання заявок на отримання окремої бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 гектар) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено, в розрізі областей наведена в додатку 3.

Статистичні відомості щодо фактично виплаченої окремої бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 гектар) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено, в розрізі областей наведено в додатку 4.

**КПКВК
2801710**

До процесу організації надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам у межах бюджетної програми за КПКВК 2801710 залучалися обласні комісії з прийняття рішень щодо виплати бюджетних коштів з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь (далі – обласні комісії), утворені відповідно до Порядку № 886.

Згідно з даними обласних комісій, у 2024 році на отримання субсидії претендувало 2,3 тис. суб'єктів господарювання, з них 2,1 тис. – отримувачі, що ведуть господарську діяльність на територіях можливих бойових дій, та 0,2 тис. – отримувачі, які ведуть господарську діяльність на територіях активних бойових дій та активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси.

Мінагрополітики наказом від 25.12.2024 № 4398 затвердило розподіл бюджетних коштів¹⁰, відповідно до якого 1 239 млн грн розподілено між

⁹ 8 тис. грн на 1 гектар.

¹⁰ Розподіл бюджетних коштів, які спрямовуються для державної підтримки шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарських товаровиробників, які провадять господарську діяльність на територіях можливих бойових дій, за програмою КПКВК 2801710 «Забезпечення виплати бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарським товаровиробникам, які провадять

2,1 тис. отримувачів субсидії (99,8 відс. заявників), які ведуть господарську діяльність на територіях можливих бойових дій, та 335 млн грн – між 0,2 тис. отримувачів субсидії (98,4 відс. заявників), які ведуть господарську діяльність на територіях активних бойових дій та активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси.

Аудитом встановлено, що значна частина звернень фермерських господарств, фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб до Мінагрополітики щодо проблем із наданням державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам стосувалася роботи ДАР. Зокрема, у 2024 році та I півріччі 2025 року кожне четверте звернення (25 відс.) пов'язане саме з функціонуванням ДАР.

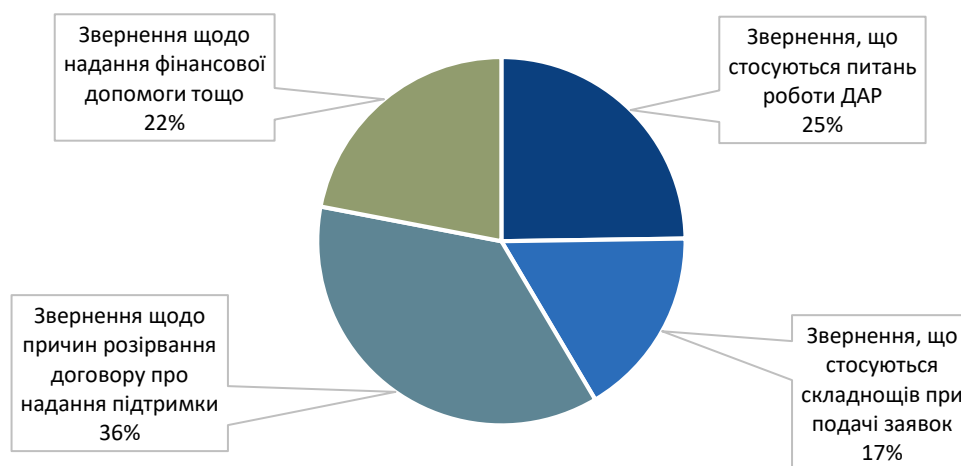

Рис. 10. Причини звернень до Мінагрополітики щодо державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників

Усього за цей період на адресу Мінагрополітики надійшло 323 звернення щодо питань державної підтримки, серед яких: 118 – щодо причин розірвання договору, 80 – стосувалися питань роботи ДАР, 71 – фінансової допомоги, 54 – складнощів при подачі заявок.

Основною причиною технічних збоїв у роботі ДАР є перевантаження системи, яке виникає через пікові навантаження під час прийому заявок на державні субсидії та дотації, що призводить до тимчасової непрацездатності цього ресурсу.

господарську діяльність на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, та для яких не визначена дата завершення бойових дій (припинення можливості бойових дій)», затверджений наказом Мінагрополітики від 25.12.2024 № 4398 (зі змінами, внесеними наказом Мінагрополітики від 30.12.2024 № 4431).

Довідково. За інформацією Мінекономіки, у 2024 році головною перепорою для подання заявок на програми підтримки через ДАР стали складнощі з авторизацією в системі. Вони виникали через перевантаження інтегрованої системи електронної ідентифікації Id.gov.ua. Система електронної ідентифікації Id.gov.ua повинна забезпечувати зручний та безпечний вхід користувачів, проте під час пікових навантажень вона працювала нестабільно. У результаті сільськогосподарські товаровиробники не могли зайти до особистого електронного кабінету в ДАР та подати заявки на програми підтримки. За результатами звернення Мінагрополітики до ДП «Дія» підвищено поріг пропуску запитів до ДАР через Id.gov.ua.

На адресу Рахункової палати надійшло депутатське звернення¹¹ щодо всебічної перевірки можливих маніпуляцій розпорядників бюджетних коштів при розподілі окремої бюджетної субсидії на 1 га сільгоспугідь для аграріїв з деокупованих територій та територій, на яких завершено ведення бойових дій.

Як ідеться у зверненні, заявник займається фермерством з 2021 року в Іванківській об'єднаній територіальній громаді Київської області, територія якої була окупована. Через природні катаклізми поля другий рік поспіль частково підтоплені. Заявник сподівався на отримання державної підтримки, але за незрозумілих технічних обставин не зміг подати документи для участі у програмі підтримки сільськогосподарських товаровиробників.

Зокрема, 01.05.2024 Міністерство аграрної політики та продовольства України через Державний аграрний реєстр оголосило про старт прийому заявок на отримання окремої бюджетної субсидії на 1 га сільгоспугідь для аграріїв з деокупованих територій та територій, на яких завершено ведення бойових дій.

Реєстрація учасників мала відбуватися через сайт ДАР і тривати з 01.05.2024 по 30.06.2024. Натомість ні 1 травня, ні впродовж наступних двох днів сайт ДАР не працював через технічні помилки. Уже 4 травня на фейсбук-сторінках Мінагрополітики та ДАР оприлюднено повідомлення про закриття програми через розподіл усіх коштів у розмірі 798 млн грн та припинення приймання заявок.

Аудитом встановлено, що заявник є засновником і кінцевим бенефіціаром Підприємства 1. У 2024 році від імені Підприємства 1 26.06.2024 засобами ДАР подано заявку № U160-158640 на отримання *бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (на 1 гектар) для провадження сільськогосподарської діяльності*. Відповідно до заявки площа оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення становить 24,0508 га, розрахована сума державної підтримки – 96 тис. гривень. З 26.06.2024 по 03.07.2024 заявку перевірено працівниками Київського відділення Укрдержфонду та погоджено. З 03.07.2024 по 24.07.2024 заявку перевірено працівниками дирекції

¹¹ Від 23.07.2024 № 338д9/15-2024/163306.

Укрдержфонду та відхилено. Причина відмови: не відповідає критеріям програми. Коментар: заявку відхилено з реєстру виплат на бюджетну субсидію на одиницю оброблюваних угідь (4 тис. грн на 1 га), оскільки земельні ділянки знаходяться на звільнених територіях або в зоні можливих бойових дій, отримувач державної підтримки має право на окрему бюджетну субсидію на одиницю оброблюваних угідь (8 тис. грн на 1 га) на звільнених територіях (наказ Мінреінтеграції від 23.12.2022 № 309).

Засновник Підприємства 1 25.07.2024 засобами ДАР подав нову заявку № U154-186312 на отримання окремої бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 гектар) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено. Відповідно до заявки площа оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення становить 24,0508 га, розрахована сума державної підтримки – 192 тис. гривень. З 01.08.2024 по 07.08.2024 заявку перевірено працівниками Київського відділення Укрдержфонду та погоджено. З 07.08.2024 по 22.08.2024 заявку перевірено працівниками дирекції Укрдержфонду і також погоджено.

Відповідно до Розподілу бюджетних коштів¹² Підприємство 1 включено до переліку отримувачів бюджетних коштів з виплатою 192 тис. гривень. Вказані кошти перераховані на рахунок отримувача 27.12.2024.

2. Чи сільськогосподарські товаровиробники, які у 2024 році та I півріччі 2025 року отримали державну підтримку, мали на це право

2.1. Чи всі сільськогосподарські товаровиробники, які у 2024 році та I півріччі 2025 року отримали державну підтримку, відповідали вимогам Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам та іншим виробникам сільськогосподарської продукції, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2022 року № 918

Недосконалість функціонування ДАР, декларативний характер контролю та неналежний обмін даними між державними реєстрами призвели до надання

¹² Розподіл бюджетних коштів за програмою КПКВК 2801500 «Підтримка фермерських господарств та інших виробників сільськогосподарської продукції» для надання окремої бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 гектар) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено, за кожним отримувачем за липень 2024 року, затверджений наказом Мінагрополітики від 22.08.2024 № 2819.

щонайменше 36 млн грн державної підтримки з порушенням законодавства. Аудитом встановлено, що частина отримувачів не відповідала вимогам Порядку № 918 щодо відсутності податкової заборгованості, однак отримала бюджетні кошти.

Такі факти підтверджують, що декларативна модель перевірки доброчесності є неефективною. Для запобігання порушенням необхідно забезпечити належний обмін даними між державними реєстрами.

Зафіксовано також випадки подання заяв одними й тими самими виробниками сільськогосподарської продукції як фізичними і юридичними особами, які є пов'язаними особами, що демонструє вразливість ДАР та відсутність механізмів автоматичного групування заявників, які є пов'язаними особами.

Згідно з Порядком № 918 отримувачами бюджетних коштів є фермерські господарства та інші виробники сільськогосподарської продукції.

Отримувач повинен мати у власності та/або користуванні від 1 до 120 га земель сільськогосподарського призначення або мати у власності від 3 до 100 голів ВРХ (корів) чи від 5 до 500 голів маточного поголів'я кіз та/або овець, ідентифікованих та зареєстрованих відповідно до законодавства.

У 2025 році право на отримання підтримки мають отримувачі, які не отримували бюджетні кошти у 2024 році.

Заявка на отримання бюджетних коштів подається через особистий електронний кабінет до ДАР отримувачами, які не мають заборгованості перед бюджетом.

Наказом Мінагрополітики від 29.08.2022 № 630 (зі змінами) затверджено форму заявки на отримання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Підтримка фермерських господарств та інших виробників сільськогосподарської продукції».

Питання №9. Підтверджую, що я/організація, в інтересах якої я подаю заявку, не має заборгованості перед бюджетом: **Так**
 Питання №10. Підтверджую, що я / організація, в інтересах якої я подаю заявку, не провадить господарську діяльність на території Російської Федерації та Республіки Білорусь: **Так**
 Питання №11. Підтверджую, що я/керівник та/або бенефіціарний власник організації, в інтересах якої я подаю заявку, не включений до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення: **Так**
 Питання №12. Підтверджую, що я ознайомлений з необхідністю подання інформації про всіх пов'язаних осіб у розумінні підпункту 14.1.159 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України, які протягом бюджетного року є одержувачами такої державної підтримки, а також про зміни стосовно таких пов'язаних осіб: **Так**

Рис. 11. Фрагмент заявки на отримання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Підтримка фермерських господарств та інших виробників сільськогосподарської продукції», яка подається через ДАР

Форма заявки на отримання коштів передбачає декларативний характер подання відомостей щодо відсутності заборгованості перед бюджетом та необхідності подання інформації про всіх пов'язаних осіб у розумінні

підпункту 14.1.159 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України, які протягом бюджетного року є одержувачами такої державної підтримки, а також про зміни стосовно таких пов'язаних осіб.

Слід зазначити, що Порядок № 918 встановлює обмеження для отримувачів бюджетних коштів¹³, але не враховує сукупність виробничих потужностей цих виробників сільськогосподарської продукції, що є пов'язаними особами.

Аудит виявив випадки одночасного подання заявок на отримання бюджетних коштів виробниками сільськогосподарської продукції (від імені фізичної особи та від імені юридичної особи, що є пов'язаними особами), які є власниками та/або користувачами земель сільськогосподарського призначення або власниками поголів'я тварин, розміри яких у сукупності перевищують встановлені Порядком № 918 критерії отримувачів бюджетних коштів.

Отже, ДАР не дає можливості ідентифікувати множинність подання заявок на отримання бюджетних коштів виробниками сільськогосподарської продукції, які є пов'язаними особами. Аудитом встановлено, що за період з 01.01.2024 по 01.07.2025 з державного бюджету таким виробникам сільськогосподарської продукції виплачена державна підтримка в розмірі 6 628 тис. гривень.

Так, за напрямом державної підтримки «Окрема бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 гектар) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено» засновником та кінцевим бенефіціаром Підприємства 2 (Київська область) подано заявку від імені юридичної особи на отримання окремої бюджетної субсидії на площу 116,1481 га (8 тис. грн на 1 га) та 27.12.2024 отримано 929,2 тис. грн державної підтримки. Водночас засновник та кінцевий бенефіціар Підприємства 2 подав заявку як фізична особа на отримання окремої бюджетної субсидії на площу 97,6070 га (8 тис. грн на 1 га) та 27.12.2024 отримав 780,9 тис. грн державної підтримки. Отже, у власності та користуванні засновника Підприємства 2 на момент отримання державної підтримки перебувало 213,7551 га земель сільськогосподарського призначення. При цьому Порядок № 918 передбачає, що підтримка за цим напрямом надається сільськогосподарським товаровиробникам, які володіють та/або користуються землями сільськогосподарського призначення загальною площею від 1 до 120 гектарів.

¹³ Мати у власності та/або користуванні від 1 до 120 гектарів земель сільськогосподарського призначення або мати у власності від 3 до 100 голів ВРХ (корів) чи від 5 до 500 голів маточного поголів'я кіз та/або овець.

За напрямом державної підтримки «Бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 гектар) для провадження сільськогосподарської діяльності» засновник та кінцевий бенефіціар Підприємства 3 (частка в статутному капіталі 70 відс.) та Підприємства 4 (частка в статутному капіталі 100 відс.) отримав державну підтримку на загальну площу 188 га (4 тис. грн на 1 га) у розмірі 752,0 тис. гривень. Як і в попередньому випадку, Порядок № 918 передбачає, що підтримка надається виробникам сільськогосподарської продукції, які володіють та/або користуються землями сільськогосподарського призначення загальною площею від 1 до 120 гектарів.

За напрямом державної підтримки «Спеціальна бюджетна дотація для утримання маточного поголів'я кіз та/або овець» засновник та кінцевий бенефіціар (частка в статутному капіталі 100 відс.) Підприємства 5 із поголів'ям овець у кількості 102 голів, Підприємства 6 із поголів'ям овець у кількості 31 голови, Підприємства 7 із поголів'ям кіз у кількості 423 голів, Підприємства 8 із поголів'ям кіз у кількості 395 голів отримав державну підтримку на поголів'я овець і кіз у загальній кількості 951 голови (2 тис. грн на 1 голову) в розмірі 1 902,0 тис. гривень. Водночас Порядок № 918 передбачає, що за цим напрямом державна підтримка надається виробникам сільськогосподарської продукції, які мають у власності від 5 до 500 маточного поголів'я кіз та/або овець.

За цим же напрямом державної підтримки один із засновників Підприємства 9 (частка в статутному капіталі 20 відс.) отримав спеціальну бюджетну дотацію на поголів'я 495 голів овець та кіз (2 тис. грн на 1 голову) в розмірі 990,0 тис. грн, тоді як він є власником поголів'я 669 голів (80 кіз та 589 овець).

За напрямом державної підтримки «Спеціальна бюджетна дотація для утримання великої рогатої худоби (корів) усіх напрямів продуктивності» засновник та кінцевий бенефіціар Підприємства 10 у 2024 році двічі подав заявку на отримання спеціальної бюджетної дотації – від імені юридичної особи і як фізична особа загалом на поголів'я корів у кількості 182 голів (7 тис. грн на 1 голову). У результаті засновник та кінцевий бенефіціар Підприємства 10 отримав 1 274,0 тис. грн коштів із державного бюджету. Порядок № 918 передбачає, що за цим напрямом державна підтримка надається виробникам сільськогосподарської продукції, які мають у власності від 3 до 100 голів ВРХ (корів).

Таким чином, з метою уніфікації підходів до отримання державної підтримки, уникнення можливих дискримінаційних обмежень до сільськогосподарських товаровиробників та наближення державної політики їх підтримки до САП ЄС пропонуємо розглянути можливість надання державної підтримки виробникам сільськогосподарської продукції незалежно від площ оброблювальних земель,

кількості поголів'я, але з розрахунку на площу від 1 до 120 га, на поголів'я від 3 до 100 корів та від 5 до 500 кіз та/або овець на одного виробника сільськогосподарської продукції. При цьому отримувачів державної підтримки, які є пов'язаними особами в розумінні підпункту 14.1.159 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України, для цілей Порядку № 918 визнавати як єдиного виробника сільськогосподарської продукції. З цією метою створити механізм автоматичного групування заявників, які є пов'язаними особами.

Аудитом встановлено і недотримання вимог абзацу сьомого пункту 6 Порядку № 918. Так, на запит Рахункової палати до ДПС отримано підтвердження наявності заборгованості перед бюджетом на дату подання заявки на отримання бюджетних коштів у 58 сільськогосподарських товаровиробників. У період з 01.01.2024 по 01.07.2025 ці сільськогосподарські товаровиробники вказали з заявках недостовірну інформацію щодо відсутності заборгованості перед бюджетом і їм виплачена державна підтримка на загальну суму 36 234 тис. грн.

Зокрема, за такими напрямками:

- спеціальна бюджетна дотація для утримання маточного поголів'я кіз та/або овець – 18 отримувачів засвідчили відсутність заборгованості перед бюджетом, при цьому ДПС вказала на наявність у них заборгованості на дату подання заявки. Укрдержфонд перерахував їм державної підтримки на загальну суму 14 892 тис. грн;

- окрема бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено, – 17 отримувачів засвідчили відсутність заборгованості перед бюджетом, тоді як ДПС вказала на наявність у них заборгованості на дату подання заявки. Укрдержфонд перерахував їм державної підтримки на загальну суму 12 221 тис. грн;

- спеціальна бюджетна дотація для утримання ВРХ (корів) усіх напрямів продуктивності – 14 отримувачів засвідчили відсутність заборгованості перед бюджетом, водночас ДПС вказала на наявність у них заборгованості на дату подання заявки. Укрдержфонд перерахував їм державної підтримки на загальну суму 6 146 тис. грн;

- бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності – 9 отримувачів засвідчили відсутність заборгованості перед бюджетом,

при цьому ДПС вказала на наявність у них заборгованості на дату подання заявки. Укрдержфонд перерахував їм державної підтримки на загальну суму 2 975 тис. гривень.

Відповідно до Порядку ведення та адміністрування Державного реєстру виробників сільськогосподарської продукції¹⁴ до ДАР автоматично вносяться (завантажуються) дані про суму податкового боргу (за наявності) з податків, зборів, платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, суму заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (за наявності) в порядку електронної інформаційної взаємодії ДАР із ДПС.

Аудитом встановлено, що така інформаційна взаємодія ДАР із ДПС налагоджена, проте дані ДПС щодо заборгованості оновлюються один раз на місяць. Використання таких даних для автоматичної перевірки наявності у заявників заборгованості перед бюджетом неможливе з огляду на їхню неактуальність на момент подання заявки.

Сільськогосподарські товаровиробники, які отримали підтримку у 2025 році та були відібрані для аудиту, у 2024 році її не отримували. Водночас проведеною перевіркою встановлено, що кінцевий бенефіціар Підприємства 11 станом на 01.07.2025 як фізична особа подав у 2025 році (перелік № 81) заявку на отримання бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності на суму 194,6 тис. гривень. Станом на 01.07.2025 оплату за цією заявкою не проведено.

При цьому Підприємство 11 у 2024 році (перелік № 58) отримало бюджетну субсидію на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності на суму 347,7 тис. гривень. Отже, кінцевий бенефіціар Підприємства 11 подав у 2025 році заявку на отримання державної підтримки у сумі 194,6 тис. гривень.

Відповідно до Порядку № 918 отримувачі, які не перебувають та не ведуть господарську діяльність на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих РФ, мають право скористатися одноразово підтримкою лише за одним із напрямів:

1) бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності;

¹⁴ Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13 травня 2025 року № 549.

2) спеціальна бюджетна дотація для утримання ВРХ (корів) усіх напрямів продуктивності;

3) спеціальна бюджетна дотація для утримання маточного поголів'я кіз та/або овець.

Аудитом виявлено випадок отримання підтримки в 2024 році неодноразово та не за одним напрямом. Встановлено, що один із кінцевих бенефіціарів Підприємства 12 (частка в статутному капіталі 50 відс.) у 2024 році отримав бюджетну субсидію на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності у сумі 78,6 тис. грн, тоді як Підприємство 12 отримало у 2024 році спеціальну дотацію для утримання маточного поголів'я кіз та/або овець на суму 988,0 тис. гривень.

Варто зауважити, що 08.10.2025 до Закону № 1877 внесені зміни. Зокрема, статтю 2¹ доповнено словами «добročесність отримувача державної підтримки».

Довідково. Принцип доброчесності отримувача підтримки забезпечується шляхом запровадження заборони на надання підтримки, з-поміж іншого, таким заявникам: які мають на 1 число місяця, в якому приймається рішення щодо надання підтримки, прострочену, більш як шість місяців, заборгованість із платежів, контроль за справлянням яких покладено на податкові органи (крім неузгоджених грошових зобов'язань відповідно до Податкового кодексу України); які не зареєстровані в ДАР; які не відповідають умовам надання відповідного виду підтримки, визначеним законодавством.

Аудитом встановлено, що в Укрдержфонді, який є розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня за КПКВК 2801500, не визначено посадову особу, на яку покладаються повноваження щодо здійснення внутрішнього аудиту, отже, не дотримано вимогу, передбачену абзацом одинадцятим пункту 3 Порядку № 1001.

Довідково. Порядком № 1001 встановлено, що у разі неможливості утворення підрозділу в державному органі, гранична чисельність апарату якого не перевищує 50 штатних одиниць, а також у територіальних органах державних органів і бюджетних установах призначається посадова особа, на яку покладаються повноваження щодо здійснення внутрішнього аудиту.

Водночас змінами, внесеними 08.10.2025 до Закону № 1877, передбачено створення Виплатної агенції, яка здійснюватиме адміністрування підтримки, зокрема здійснення виплати заявникам державної підтримки. Відповідно до пункту 2⁶.10 статті 2⁶ цього Закону Виплатна агенція утворює постійно діючий підрозділ внутрішнього аудиту.

2.2. Чи всі сільськогосподарські товаровиробники, які у 2024 році отримали державну підтримку, відповідали вимогам Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 серпня 2021 року № 886 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2024 року № 938)

Аудит не виявив випадків недотримання вимог Порядку № 886 при використанні коштів державного бюджету, які були спрямовані для державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь.

Механізм використання передбачених Мінагрополітики у державному бюджеті коштів, які спрямовуються для державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь, визначає Порядок № 886.

Відповідно до Порядку № 886 отримувачами бюджетних коштів є сільськогосподарські товаровиробники – юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми або фізичні особи – підприємці, які станом на дату подання заявки провадять господарську діяльність на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих РФ, затвердженого наказом Мінреінтеграції, та для яких не визначена дата завершення бойових дій (припинення можливості бойових дій), зокрема на територіях:

- можливих бойових дій;
- активних бойових дій;
- активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси.

Заявка на отримання бюджетних коштів подається через особистий електронний кабінет до ДАР отримувачами, у яких відсутня заборгованість з платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи.

Програмними засобами ведення ДАР до заявки додається:

- для юридичних осіб – звіт про посівні площі сільськогосподарських культур під урожай поточного року (за формою № 4-сг (річна)), для фізичних осіб – підприємців – довідка про підсумки сівби під урожай поточного року за підписом фізичної особи – підприємця;

довідка з ДПС про відсутність заборгованості з платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, на дату її оформлення.

Для визначення сум бюджетних коштів, які виплачуються отримувачу, облдержадміністрації утворюють обласні комісії з прийняття рішень щодо виплати бюджетних коштів з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь.

Для прикладу, до складу обласної комісії в Дніпропетровській області включено 13 осіб, з яких 6 – представники апарату та структурних підрозділів Дніпропетровської обласної державної (військової) адміністрації та 7 – представники інших державних органів¹⁵ (за згодою). Головою комісії визначено першого заступника голови облдержадміністрації, заступником голови комісії – директора Департаменту економічного розвитку Дніпропетровської обласної державної (військової) адміністрації.

Положення про обласні комісії та їх персональний склад затверджуються розпорядженням відповідної облдержадміністрації. Обласну комісію очолює голова, до її складу входять представники апарату та структурних підрозділів облдержадміністрації та за згодою – інших державних органів та органів місцевого самоврядування.

Члени обласної комісії не можуть діяти в умовах конфлікту інтересів.

Обласні комісії перевіряють подані заявки та відомості про отримувача, які містяться в ДАР, на відповідність вимогам пунктів 3, 4, 7 і 8 Порядку № 886, визначають суму бюджетних коштів у розрізі кожного отримувача.

Обласні комісії з використанням програмних засобів ведення ДАР повідомляють отримувачу про погодження або відмову у погодженні поданої заявки із зазначенням причин відмови.

Обласні комісії за результатами розгляду заявок забезпечують до 1 листопада поточного року надходження до Мінагрополітики та ДПС зведених відомостей у розрізі кожного отримувача із зазначенням суми нарахованих бюджетних коштів для виплати.

¹⁵ Слідче управління Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області, Головне управління Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру в Дніпропетровській області, Східний офіс Державної аудиторської служби України, Головне управління ДПС у Дніпропетровській області, Головне управління статистики у Дніпропетровській області, Управління стратегічних розслідувань у Дніпропетровській області Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, Управління Служби безпеки України у Дніпропетровській області.

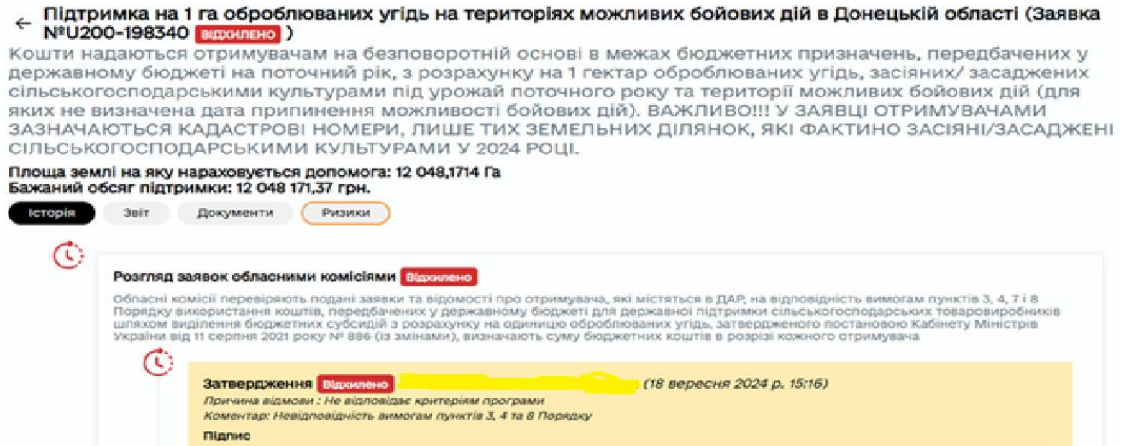

Рис. 12. Приклад відхилення заявки в ДАР, яка не відповідає вимогам пунктів 3, 4 та 8 Порядку № 886

ДПС проводить перевірку поданих обласними комісіями зведених відомостей отримувачів, які мають право на отримання державної підтримки, в частині відповідності наведеної в них інформації про загальну посівну площу оброблювальних угідь відомостям про задекларовані земельні ділянки у податковій звітності про мінімальні податкові зобов'язання.

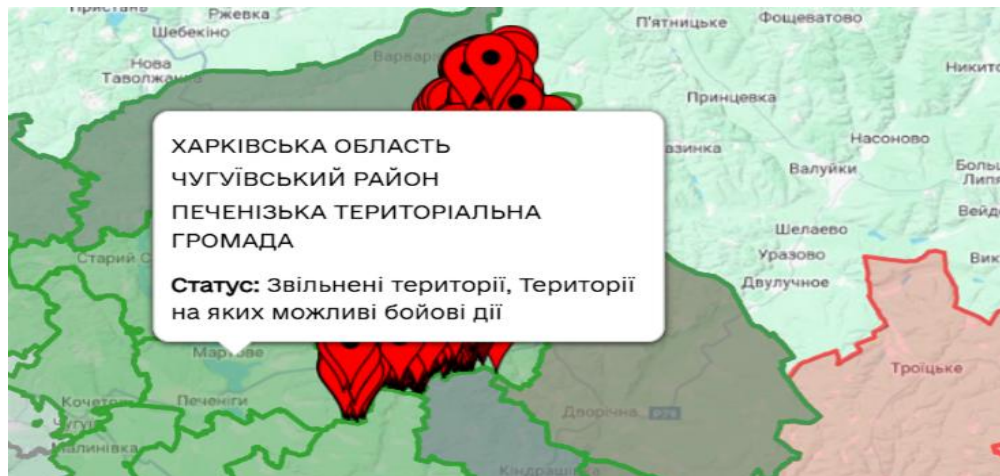

Рис. 13. Приклад відображення в ДАР належності до звільнених територій, територій можливих бойових дій земельних ділянок, на які виплачена бюджетна субсидія з розрахунку на 1 га оброблюваних угідь, засіяних / засаджених сільськогосподарськими культурами під урожай поточного року, зокрема для територій можливих бойових дій

Мінагрополітики опрацьовує зведені відомості, які надійшли від обласних комісій, та з урахуванням наявних бюджетних асигнувань за відповідним напрямом здійснює у розрізі кожного отримувача пропорційний розподіл бюджетних коштів, який затверджується наказом Мінагрополітики.

3. Чи забезпечило Мінагрополітики прозорість надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам

Мінагрополітики лише частково забезпечило прозорість та публічність надання державної підтримки аграріям. Попри виплату понад 5,1 млрд грн субсидій і дотацій через ДАР у 2024 році та I півріччі 2025 року у відкритому доступі оприлюднено дані лише щодо 29 відс. фактичних виплат.

Основною причиною недостатньої публічності є невизначення процедури оприлюднення даних реєстру, що створює ризики непрозорого розподілу коштів у майбутньому, перешкоджає громадському контролю та знижує довіру до механізму державної підтримки.

Закон № 1877¹⁶ передбачає, що прозорість та публічність підтримки сільського господарства України забезпечуються шляхом обов'язкового оприлюднення реєстрових даних ДАР щодо фактично отриманих державної допомоги чи підтримки, а також грантів у сільському господарстві відповідно до законодавства з урахуванням положень Закону № 3980.

Згідно із Законом № 3980¹⁷ реєстрова інформація про суб'єктів, які фактично отримали державну підтримку, підлягає оприлюдненню, крім: для фізичних осіб – реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, унікального номера запису в Єдиному державному демографічному реєстрі, місця проживання, дати народження, номера рахунку в банківській чи іншій фінансовій установі, інформації про сплату податків та зборів; для юридичних осіб – номера рахунку в банківській чи іншій фінансовій установі, інформації про сплату податків та зборів.

З 01.01.2024 по 01.07.2025 Мінагрополітики опублікувало 9 оголошень про прийом заявок на виплату бюджетних субсидій та дотацій сільськогосподарським товаровиробникам. У цей період державну підтримку фактично виплачено в розмірі 5 119 млн грн (рис. 14).

За даними Аналітичного порталу ДАР¹⁸, реєстрові дані ДАР щодо фактично отриманої державної підтримки оприлюднено про майже 11 тис. отримувачів, які в досліджуваній період отримали 1 509 млн грн бюджетних субсидій та дотацій, що становить 29 відс. фактично виплаченої державної підтримки у 2024 році та I півріччі 2025 року.

¹⁶ Абзац четвертий пункту 2¹.2 статті 2¹.

¹⁷ Частина восьма статті 7.

¹⁸ <https://bi.dar.gov.ua/recipients>.

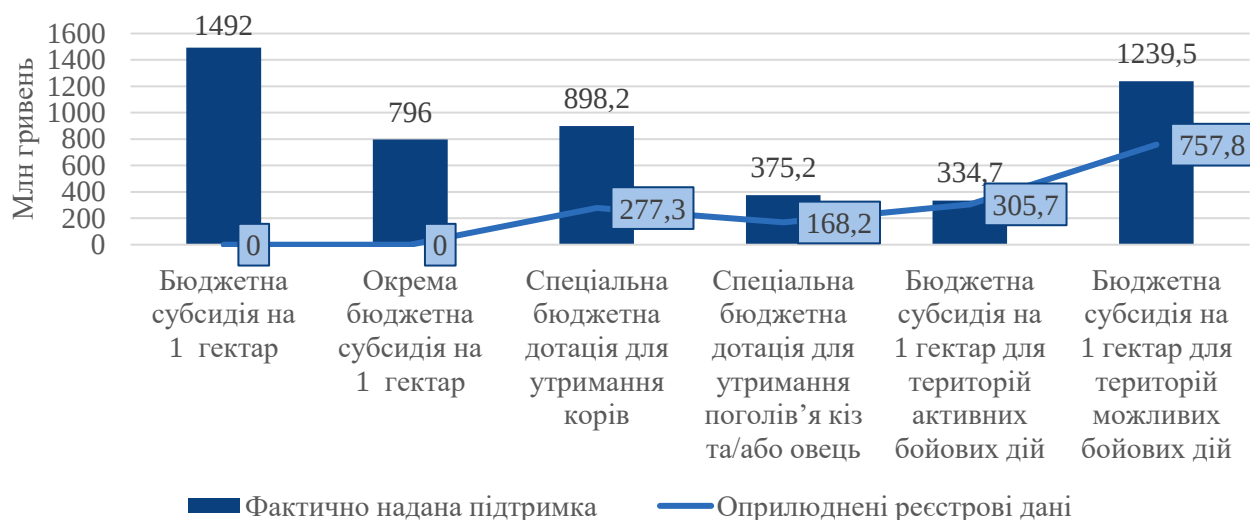

Рис. 14. Оприлюднення реєстрових даних щодо фактично наданої державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам у 2024 році та I півріччі 2025 року

За інформацією Мінагрополітики, на його офіційному сайті розміщені у pdf-форматі копії наказів про затвердження розподілів державної підтримки за КПКВК 2801500, проте реєстрові дані ДАР щодо фактично отриманої державної підтримки не оприлюднюються повною мірою.

Аудитом встановлено, що в Мінагрополітики та Мінекономіки не визначено процедуру оприлюднення реєстрових даних ДАР щодо фактично отриманої державної підтримки. Отже, на сьогодні не забезпечено відкритість і прозорість інформації про обсяги та одержувачів державних субсидій і дотацій, що унеможливує громадський контроль за розподілом бюджетних коштів, а також ускладнює проведення аналітичних і контрольних заходів.

4. Чи забезпечило Мінагрополітики уникнення надмірної концентрації державної підтримки у великих агрохолдингах

Відсутність обмежень щодо площ підтримки призвела до концентрації значної частини коштів у великих агрохолдингах. У 2024 році 49 отримувачів, що входять до 31 корпоративної групи та обробляють понад 1000 га сільськогосподарських угідь, отримали понад 258 млн грн – 16 відс. видатків за КПКВК 2801710. Окрім цього, майже 67 млн грн спрямовано компаніям з іноземними бенефіціарами, що знижує мультиплікативний ефект для національної економіки.

Порядок № 886 не містив обмежень щодо площ та вимог, що отримувачами державної підтримки можуть бути лише громадяни України, юридичні особи, засновниками яких є виключно фізичні особи – громадяни

України, тоді як Порядок № 918 такі вимоги передбачає. На відміну від підходів ЄС, де діють механізми обмеження та перерозподілу підтримки на користь малих і середніх фермерів, в Україні незастосування таких інструментів сприяло концентрації бюджетної підтримки у великих аграрних групах.

САП ЄС передбачає обмеження та поступове зменшення платежів державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам. Так, держави-члени можуть обмежувати суму базової підтримки доходу для сталого розвитку, яка надається фермеру протягом певного календарного року. Держави-члени, які вирішили запровадити обмеження, повинні зменшити на 100 відс. суму, що перевищує 100 тис. євро¹⁹.

Поряд з цим держави-члени можуть зменшити розмір базової підтримки доходу для сталого розвитку, що надається фермеру за певний календарний рік, яка перевищує 60 тис євро²⁰, до 85 відсотків²¹.

Таблиця 4

Інформація про сільськогосподарських товаровиробників – отримувачів державної підтримки, які належать до складу груп компаній

Сільськогосподарський товаровиробник – отримувач державної підтримки	Бюджетна субсидія на 1 га для територій				Усього надано державної підтримки, тис. грн	Належить до групи компаній*
	активних бойових дій		можливих бойових дій			
	га	тис. грн	га	тис. грн		
Підприємство 13	3 554,6	7 109,3	16 044,9	16 044,9	23 154,2	Група компаній 1
Підприємство 14	10 493,9	20 987,8	25,4	25,4	21 013,2	Група компаній 2
Підприємство 15	5 007,5	10 014,9	10 467,4	10 467,4	20 482,3	Група компаній 3
Підприємство 16	–	–	15 929,0	15 929,0	15 929,0	Група компаній 4
Підприємство 17	–	–	14 635,8	14 635,8	14 635,8	Група компаній 5
Підприємство 18	–	–	11 134,4	11 134,4	11 134,4	Група компаній 6
Підприємство 19	–	–	10 904,9	10 905,0	10 905,0	Група компаній 7
Підприємство 20	–	–	10 890,0	10 890,0	10 890,0	Група компаній 8

*За даними YouContol станом на 01.10.2025.

¹⁹ 4 392 тис. грн за курсом Національного банку України станом на 31.12.2024.

²⁰ 2 636 тис. грн за курсом Національного банку України станом на 31.12.2024.

²¹ Стаття 17 Регламенту Європейського Союзу від 02.12.2021 № 2021/2115.

Аудитом встановлено, що за результатами тестувань виявлено належність 49 отримувачів, які мають в обробітку більш ніж 1000 га сільськогосподарських угідь, до 31 корпоративної групи. Кожний із таких сільськогосподарських товаровиробників отримав щонайменше 1 млн грн державної підтримки. При цьому 8 сільськогосподарських товаровиробників з їх числа отримали понад 10 млн грн кожний (таблиця 4).

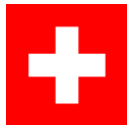
Сума наданої у 2024 році державної підтримки	Отримувач державної підтримки	Корпоративна група, кінцеві бенефіціари	Країна кінцевого бенефіціара
5,8 млн грн	Підприємство 21	Корпоративна група 9, кінцеві бенефіціари 1 і 2	 США
4,0 млн грн	Підприємство 22		
3,7 млн грн	Підприємство 23		
3,6 млн грн	Підприємство 24		
2,8 млн грн	Підприємство 25		
8,6 млн грн	Підприємство 26	Корпоративна група 10, кінцевий бенефіціар 3	
1,1 млн грн	Підприємство 27		
4,9 млн грн	Підприємство 28	Корпоративна група 11, кінцевий бенефіціар 4	 Швейцарія
3,7 млн грн	Підприємство 29		
23,2 млн грн	Підприємство 13	Корпоративна група 1, кінцевий бенефіціар 5	 Чеська Республіка
4,6 млн грн	Підприємство 30	Корпоративна група 12 – 24,7 відс.	 Кіпр
		Корпоративна група 13 – 24,7 відс.	 Беліз
1,2 млн грн	Підприємство 31	Кінцевий бенефіціар 6	 ОАЕ

Рис. 15. Кінцеві бенефіціари державної підтримки, наданої у 2024 році за бюджетною програмою КПКВК 2801710

Загалом сільськогосподарські товаровиробники – учасники таких груп у 2024 році отримали 258 млн грн, або 16 відс. касових видатків за бюджетною програмою за КПКВК 2801710.

Водночас аудитом встановлено, що 67 млн грн спрямовано 12 сільськогосподарським товаровиробникам, засновники та кінцеві бенефіціари яких не є громадянами України (рис. 15).

Порівняльний аналіз норм, передбачених Порядком № 918 та Порядком № 886, свідчить, що Порядок № 886 не містить вимог щодо обмеження розміру земель сільськогосподарського призначення, які перебувають у власності та користуванні. Водночас Порядок № 886 не містить вимог, що отримувачами державної підтримки можуть бути лише громадяни України, юридичні особи, засновниками яких є виключно фізичні особи – громадяни України.

Таблиця 5

Порівняльна таблиця вимог Порядку № 918 та Порядку № 886 щодо надання бюджетних субсидій на одиницю оброблюваних угідь

Вимоги	Порядок № 918	Порядок № 886
Обмеження розміру земель сільськогосподарського призначення, які перебувають у власності та користуванні та на які надається державна підтримка		
Отримувачами державної підтримки можуть бути лише громадяни України, юридичні особи, засновниками яких є виключно фізичні особи – громадяни України		
Отримувачі не мають заборгованості перед бюджетом		
Керівники та/або бенефіціарні власники не включені до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення		
До отримувачів не застосовувалися спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України «Про санкції»		

Аудитом встановлено, що непередбачення в Порядку № 886 обмеження розміру земель сільськогосподарського призначення, які перебувають у власності та користуванні та на які надається державна підтримка, призвело до виплати

10 сільськогосподарським товаровиробникам такої підтримки на оброблювані угіддя площею більше ніж 10 тис. гектарів. Для прикладу, Підприємство 13 отримало державну підтримку на площу 19,6 тис. гектарів.

Водночас напрями²² надання державної підтримки, передбачені Порядком № 886, дублюють напрям²³ надання державної підтримки, передбачений Порядком № 918, окрім лише однієї умови. Порядок № 886, серед іншого, передбачає право на отримання бюджетних коштів отримувачами, які провадять господарську діяльність на територіях, для яких **не визначено** дату завершення бойових дій чи припинення можливості бойових дій, тоді як згідно з Порядком № 918 одним із напрямів надання підтримки є окрема бюджетна субсидія для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, для яких визначена дата завершення бойових дій та для яких **визначена** дата завершення тимчасової окупації.

²² Бюджетна субсидія з розрахунку на 1 гектар оброблюваних угідь, засіяних / засаджених сільськогосподарськими культурами під урожай поточного року, зокрема для територій можливих бойових дій; Бюджетна субсидія з розрахунку на 1 гектар оброблюваних угідь, засіяних / засаджених сільськогосподарськими культурами під урожай поточного року, зокрема для територій активних бойових дій та активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси.

²³ Окрема бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 гектар) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено.

ВИСНОВКИ

1. ДАР містить дані про 207 тис. користувачів, що свідчить про охоплення значної частини аграрного сектору. Однак реєстрація не забезпечувала повного доступу до державної підтримки, оскільки фактично скористалися нею лише близько 33 відс. потенційних отримувачів. Технічні збої у роботі ДАР призвели до ускладнення процедури подання заявок. Значна кількість фермерів не змогла подати документи через збої системи в перші дні після оголошення про прийом заявок, що створювало ризики нерівного доступу до державної підтримки та викликало численні скарги.

Обмеженість бюджетних ресурсів стала основною причиною неповного охоплення суб'єктів підтримкою. Заплановані видатки на субсидію на 1 га покривали лише половину потреби потенційних отримувачів підтримки, зареєстрованих у ДАР. Подібна ситуація спостерігалася й за іншими напрямками – 68 відс. необхідного фінансування передбачено на дотацію з утримання кіз та овець, що обмежило можливість участі виробників у програмах державної підтримки.

Мінагрополітики частково забезпечило доступ до державної підтримки, однак реальна реалізація програм не охопила більшість потенційних бенефіціарів через недостатнє фінансування і технічні проблеми ДАР.

2. Недосконалість електронної системи, декларативний характер контролю та неналежна організація обміну даними між державними реєстрами призвели до розподілу щонайменше 36 млн грн державної підтримки з недотриманням законодавства.

Аудитом встановлено, що не всі отримувачі державної підтримки відповідали вимогам Порядку № 918. Виявлено численні випадки порушення умов отримання бюджетних коштів, що свідчить про неналежне здійснення контролю Мінагрополітики та Укрдержфондом. Встановлено випадки недотримання вимог щодо відсутності заборгованості перед бюджетом. 58 сільськогосподарських товаровиробників подали недостовірну інформацію про відсутність заборгованості перед бюджетом та отримали 36 млн грн державної підтримки всупереч вимогам Порядку № 918.

Порядок № 918 встановлює обмеження для отримувачів бюджетних коштів, але не враховує сукупність виробничих потужностей цих виробників сільськогосподарської продукції, що є пов'язаними особами.

Аудитом зафіксовано випадки подання заяв одними й тими самими виробниками сільськогосподарської продукції як фізичними і юридичними особами, які є пов'язаними особами, що демонструє вразливість ДАР та відсутність механізмів автоматичного групування заявників, які є пов'язаними особами.

3. Вимоги законодавства щодо забезпечення прозорості, зокрема оприлюднення інформації щодо державної підтримки сільськогосподарських

товаровиробників, виконувалися Мінагрополітики лише частково. Незважаючи на те, що через ДАР протягом 2024 року та I півріччя 2025 року виплачено понад 5,1 млрд грн бюджетних субсидій і дотацій, у відкритому доступі оприлюднено дані лише про 29 відс. фактично наданої державної підтримки.

Основною причиною низького рівня оприлюднення інформації про виплату державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам є неврегулювання Мінагрополітики та Мінекономіки процедури оприлюднення реєстрових даних ДАР. Це створює ризики непрозорого розподілу бюджетних коштів, унеможливорює належний громадський контроль і знижує рівень довіри до механізмів державної підтримки аграріїв.

4. Мінагрополітики не скористалося можливістю обмежити обсяг підтримки. Невстановлення обмежень сприяло концентрації підтримки у великих агрохолдингах. Суттєва частина державної підтримки за бюджетною програмою за КПКВК 2801710 у 2024 році зосереджена у великих корпоративних групах. Зокрема, 49 отримувачів, що обробляють понад 1000 га сільськогосподарських угідь і належать до 31 корпоративної групи, отримали сукупно понад 258 млн грн, або 16 відс. усіх касових видатків за бюджетною програмою КПКВК 2801710. Така концентрація свідчить про незастосування дієвих механізмів обмеження підтримки для великих сільськогосподарських товаровиробників.

Частина отримувачів має кінцевих бенефіціарів, які не є громадянами України. Загальний обсяг підтримки таких суб'єктів у 2024 році становив майже 67 млн грн, що свідчить про недостатню орієнтованість програми на внутрішніх виробників і втрату мультиплікативного ефекту для національної економіки України.

Порівняльний аналіз Порядку № 886 та Порядку № 918 показав, що перший не містив обмежень щодо розміру земель чи громадянства отримувачів, тоді як Порядок № 918 упровадив такі норми – встановив ліміт площ і вимогу, щоб отримувачами були громадяни України або юридичні особи, засновниками яких є виключно фізичні особи – громадяни України.

Українська практика розподілу підтримки наразі суперечить європейським підходам, де діють механізми обмеження виплат великим агровиробникам та обов'язкове перерозподілення коштів на користь малих і середніх фермерів. Невикористання таких інструментів у програмах Мінагрополітики сприяло збереженню монополізації підтримки великими аграрними структурами.

5. Проведений аудит не виявив випадків недотримання вимог Порядку № 886 при використанні коштів державного бюджету, які були спрямовані на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь.

Відповіді об'єктів контролю

Проект Звіту про результати аудиту відповідності державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників вимогам доступності та прозорості наданий об'єктам контролю, що підлягали аудиту, для ознайомлення 05 листопада 2025 року. 17 листопада 2025 року відбулося обговорення, під час якого Мінекономіки надало свої коментарі та пропозиції до проекту Звіту.

Зокрема, у проекті Звіту зазначено, що нестабільність роботи ДАР у 2024 році та I півріччі 2025 року призвела до виникнення перешкод під час подання заявок. У коментарях об'єкта контролю уточнюється, що збої виникали не в самому ДАР, а в інтегрованій системі електронної ідентифікації Id.gov.ua, яка виходила з ладу під час пікових навантажень. У 2025 році технічних проблем у роботі ДАР не зафіксовано. За результатами обговорення проект Звіту доповнено цими уточненнями.

Аудит також вказав на недостатню прозорість оприлюднення даних про державну підтримку. У відповідь зазначено, що Мінекономіки вже створило дашборд для публікації реєстрових даних ДАР і він працює в тестовому режимі. Під час обговорення уточнено редакцію рекомендації про необхідність розроблення та затвердження внутрішнього організаційно-розпорядчого документа щодо оприлюднення реєстрових даних ДАР про фактично отриману державну підтримку.

Інші пропозиції стосуються політики розподілу коштів та удосконалення Порядку № 918, зокрема: забезпечення підтримки на основі прозорих і об'єктивних критеріїв; унеможливлення подання заяв одним виробником як фізичною та юридичною особою; уточнення вимог щодо відсутності податкової заборгованості. Міністерство наголосило, що чинний механізм спрямований на підтримку малих і середніх виробників в умовах дефіциту ресурсів і вже містить необхідні вимоги, однак зауваження буде враховано під час підготовки змін до нормативних актів.

Укрдержфонд²⁴ та Дніпропетровська обласна державна (військова) адміністрація²⁵ повідомили Рахункову палату, що не мають коментарів та пропозицій до проекту Звіту.

Зауваження та пропозиції до проекту Звіту від Мінагрополітики не надходили.

²⁴ Лист від 07.11.2025 № 53-1/499.

²⁵ Лист від 11.11.2025 № 1893/06.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Кабінету Міністрів України:

1.1. Внести зміни до Порядку № 886, передбачивши ліміти площ, на які надається державна підтримка.

1.2. Уніфікувати Порядок № 886 з Порядком № 918 в частині встановлення вимог до отримувачів державної підтримки, якими можуть бути лише громадяни України або юридичні особи, засновниками яких є виключно фізичні особи – громадяни України.

2. Мінекономіки до **01.04.2026**:

2.1. Розробити й у встановленому порядку подати на розгляд Кабінету Міністрів України проект відповідних змін до Порядку № 886, які передбачатимуть принципи: доступності, прозорості, доброчесності отримувача, недопущення концентрації підтримки у великих сільськогосподарських товаровиробників.

2.2. Розробити й у встановленому порядку подати на розгляд Кабінету Міністрів України проекти відповідних змін до Порядку № 886 та Порядку № 918, якими передбачити:

- вимогу, що отримувачі державної підтримки, які є пов'язаними особами в розумінні підпункту 14.1.159 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України, є єдиним виробником сільськогосподарської продукції;

- вимогу до отримувачів державної підтримки підтверджувати відсутність заборгованості перед бюджетом станом на перше число місяця, який передую місяцю подання заявки на отримання бюджетних коштів.

2.3. Створити механізм автоматичного групування отримувачів державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, які є пов'язаними особами в розумінні підпункту 14.1.159 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України.

2.4. Розробити та затвердити внутрішній організаційно-розпорядчий документ, який регулює оприлюднення реєстрових даних ДАР щодо фактично отриманої державної підтримки (у розрізі програм, сум і отримувачів).

3. Укрдержфонду до **01.04.2026** призначити посадову особу, на яку покласти повноваження щодо здійснення внутрішнього аудиту відповідно до Порядку № 1001.

Заступник Голови Рахункової палати

Сергій КЛЮЧКА

ДОДАТКИ

Додаток 1

Результати оцінки відповідності / невідповідності критеріям аудиту

№ з/п	Питання аудиту	Критерій аудиту	Відповідає / не відповідає / частково відповідає	Коментарі
1	Чи забезпечило Мінагрополітики доступ сільськогосподарських товаровиробників до державної підтримки	Доступність. Усі сільськогосподарські товаровиробники, які зареєстровані в ДАР та відповідали вимогам програм державної підтримки, у 2024 році та I півріччі 2025 року мали можливість подати заявку на отримання державної підтримки	Частково відповідає	Державною підтримкою фактично скористалися лише близько 33,0 відс. потенційних отримувачів
2	Чи сільськогосподарські товаровиробники, які у 2024 році та I півріччі 2025 року отримали державну підтримку, мали на це право	Правові підстави для отримання підтримки. Сільськогосподарські товаровиробники, які у 2024 році та I півріччі 2025 року отримали державну підтримку, мали на це право		
2.1	Чи всі сільськогосподарські товаровиробники, які у 2024 році та I півріччі 2025 року отримали державну підтримку, відповідали вимогам Порядку № 918	Отримувачі мали у власності та/або користуванні від 1 до 120 га земель сільськогосподарського призначення	Частково відповідає	Встановлено випадки отримання підтримки за заявками, поданими одним суб'єктом одночасно як юридичною та фізичною особою (засновником та кінцевим бенефіціаром), загальна площа земель яких становить понад 120 га (детальна інформація наведена на сторінках 21–22 аудиторського звіту)

№ з/п	Питання аудиту	Критерій аудиту	Відповідає / не відповідає / частково відповідає	Коментарі
		Отримувачі мали у власності від 3 до 100 голів ВРХ (корів), ідентифікованих та зареєстрованих відповідно до законодавства	<i>Частково відповідає</i>	Встановлено випадки отримання підтримки (подання заявки) одним суб'єктом одночасно як юридичною та фізичною особою (засновником та кінцевим бенефіціаром), загальна кількість поголів'я ВРХ (корів) яких становить понад 100 голів (детальна інформація наведена на сторінці 22 аудиторського звіту)
		Отримувачі мали від 5 до 500 голів маточного поголів'я кіз та/або овець, ідентифікованих та зареєстрованих відповідно до законодавства	<i>Частково відповідає</i>	Встановлено випадки отримання підтримки (подання заявки) одним суб'єктом одночасно як юридичною та фізичною особою (засновником та кінцевим бенефіціаром), загальна кількість голів маточного поголів'я кіз та/або овець яких становить понад 500 голів (детальна інформація наведена на сторінці 22 аудиторського звіту)
		Отримувачі не мають заборгованості перед бюджетом	<i>Частково відповідає</i>	Встановлено випадки недотримання вимог щодо відсутності заборгованості перед бюджетом. 58 із 240 досліджуваних сільськогосподарських товаровиробників отримали 36 млн грн державної підтримки всупереч вимогам пункту 6 Порядку № 918 (детальна інформація наведена на сторінках 23–24 аудиторського звіту)

№ з/п	Питання аудиту	Критерій аудиту	Відповідає / не відповідає / частково відповідає	Коментарі
2.2	Чи всі сільськогосподарські товаровиробники, які у 2024 році отримали державну підтримку, відповідали вимогам Порядку № 886	Отримувачі на дату подання заявки провадили господарську діяльність на територіях можливих бойових дій, активних бойових дій	<i>Відповідає</i>	Відповідно до даних ДАР відібрані для дослідження отримувачі провадили господарську діяльність на територіях можливих бойових дій, активних бойових дій
		В отримувачів відсутня заборгованість із платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи	<i>Відповідає</i>	Відповідно до наявної довідки ДПС, прикріпленої в ДАР, у отримувачів відсутня заборгованість із платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи
3	Чи забезпечило Мінагрополітики прозорість надання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам	Прозорість. 3 ДАР оприлюднено дані про 100 відс. фактично отриманої державної підтримки за бюджетними програмами КПКВК 2801710 у 2024 році та КПКВК 2801500 у 2024 році і I півріччі 2025 року	<i>Частково відповідає</i>	Через ДАР протягом 2024 року та I півріччя 2025 року виплачено понад 5,1 млрд грн бюджетних субсидій і дотацій, у відкритому доступі оприлюднено дані лише про 29 відс. фактично наданої державної підтримки
4.	Чи забезпечило Мінагрополітики уникнення надмірної концентрації державної підтримки у великих агрохолдингах	Уникнення надмірної концентрації. Отримувачі державної підтримки не входять до складу корпоративних груп	<i>Частково відповідає</i>	Корпоративним групам спрямовано понад 258 млн грн , або 16 відс. усіх касових видатків за КПКВК 2801710. 49 отримувачів (із 136 досліджуваних, які обробляють понад 1000 га) належать до 31 корпоративної групи

Розмір та умови надання підтримки за бюджетними програмами КПКВК 2801710 та КПКВК 2801500

КПКВК	Напрямок використання бюджетних коштів	Розмір підтримки	Умови (обмеження) надання підтримки
2801710	Бюджетна субсидія з розрахунку на 1 га оброблюваних угідь, засіяних/засаджених сільськогосподарськими культурами під урожай поточного року, зокрема для територій можливих бойових дій	1000 грн на 1 га	Обмеження не встановлені
	Бюджетна субсидія з розрахунку на 1 га оброблюваних угідь, засіяних/засаджених сільськогосподарськими культурами під урожай поточного року, зокрема для територій активних бойових дій та активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси	2000 грн на 1 га	Обмеження не встановлені
2801500	Окрема бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено	8000 грн на 1 га	Отримувач повинен мати у власності та/або користуванні від 1 до 120 га земель сільськогосподарського призначення
	Бюджетна субсидія на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності	4000 грн на 1 га	Отримувач повинен мати у власності та/або користуванні від 1 до 120 га земель сільськогосподарського призначення
	Спеціальна бюджетна дотація для утримання великої рогатої худоби (корів) усіх напрямів продуктивності	7000 грн на одну корову	Отримувач повинен мати у власності від 3 до 100 голів ВРХ (корів), ідентифікованих та зареєстрованих відповідно до законодавства
	Спеціальна бюджетна дотація для утримання маточного поголів'я кіз та/або овець	2000 грн на одну голову кіз та/або овець	Отримувач повинен мати у власності від 5 до 500 голів маточного поголів'я кіз та/або овець, ідентифікованих та зареєстрованих відповідно до законодавства

Статистична інформація про надходження та опрацювання заявок на отримання окремої бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено

Область	Подано заявок			
	Разом	Затверджено	Відхилено	Договір розірвано
Вінницька	1	0	1	0
Дніпропетровська	137	109	28	0
Донецька	158	112	33	13
Житомирська*	2	0	2	0
Запорізька	152	135	12	5
Івано-Франківська*	2	1	1	0
Київська	30	20	5	5
Кіровоградська	3	2	0	1
м. Київ*	24	21	2	1
Миколаївська	875	747	90	38
Одеська	33	29	2	2
Полтавська*	8	7	1	0
Сумська	453	356	88	9
Харківська	534	455	59	20
Херсонська	257	212	34	11
Черкаська*	3	3	0	0
Чернігівська	988	853	95	40
Разом	3660	3062	453	145

* Змінено реєстрацію сільськогосподарського товаровиробника.

Статистичні відомості щодо фактично виплаченої окремої бюджетної субсидії на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарського призначення (1 га) для провадження сільськогосподарської діяльності на територіях, на яких завершено ведення бойових дій, та на територіях, тимчасову окупацію яких завершено

Область	Площа посівів сільськогосподарських культур та насаджень плодово-ягідних культур, хмелю і винограду, га	Сума коштів, яка виплачена сільськогосподарським товаровиробникам, тис. гривень
Дніпропетровська	3 102,5092	24 820,1
Донецька	4 828,4487	38 627,6
Запорізька	4 797,7153	38 381,7
Івано-Франківська*	28,7614	230,1
Київська	944,0194	7 552,2
Кіровоградська*	1,9281	15,4
м. Київ*	715,6786	5 725,4
Миколаївська	20 257,8836	162 063,1
Одеська	1 193,0543	9 544,4
Полтавська*	289,7375	2 317,9
Сумська	14 491,7427	115 933,9
Харківська	19 256,8991	154 055,2
Херсонська	7 526,2047	60 209,6
Черкаська*	85,9394	687,5
Чернігівська	19 942,0357	159 536,3
Разом	97 462,5577	779 700,5

* Змінено реєстрацію сільськогосподарського товаровиробника.

Список скорочень

ВРХ	Велика рогата худоба
ДАР	Інформаційно-комунікаційна система «Державний аграрний реєстр»
ДПС	Державна податкова служба України
Закон № 1877	Закон України від 24 червня 2004 року № 1877-IV «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку»
Закон № 3980	Закон України від 19 вересня 2024 року № 3980-IX «Про інформаційно-комунікаційну систему «Державний аграрний реєстр»
КПКВК 2801710	Бюджетна програма «Забезпечення виплати бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь сільськогосподарським товаровиробникам, які провадять господарську діяльність на територіях, включених до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, та для яких не визначена дата завершення бойових дій (припинення можливості бойових дій)»
КПКВК 2801500	Бюджетна програма «Підтримка фермерських господарств та інших виробників сільськогосподарської продукції»
МБРР	Міжнародний банк реконструкції та розвитку
Мінагрополітики	Міністерство аграрної політики і продовольства України
Мінекономіки	Міністерство економіки, довкілля і сільського господарства України
Мінреінтеграції	Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України
Мінрозвитку	Міністерство розвитку громад і територій України
Порядок № 886	Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом виділення бюджетних субсидій з розрахунку на одиницю оброблюваних угідь, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 серпня 2021 року № 886 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2024 року № 938)
Порядок № 918	Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам та іншим виробникам сільськогосподарської продукції, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2022 року № 918

Порядок № 1001	Порядок здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 року № 1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту»
САП ЄС	Спільна аграрна політика Європейського Союзу
Укрдержфонд	Українськи державний фонд підтримки фермерських господарств
ARISE	Екстрений проєкт надання інклюзивної підтримки для відновлення сільського господарства України
Ukraine Facility	План України, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 року № 244-р